

Asia: VN/5698/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain ja rikoslain 48 luvun 6 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommentit suojeluesityksenteko-oikeutta ja suojeluesityksestä kuulemista koskeviin ehdotuksiin

MTK ei näe tarpeelliseksi laajentaa suojeluesityksenteko-oikeutta paikallisille asukasyhdistyksille. Jokaisella on mahdollisuus lähestyä esimerkiksi kuntaa asian vireillesaattamiseksi. Lupaviranomaisen kuormittaminen mahdollisesti aiheettomilla suojeluesityksillä ei ole kannatettavaa.

Suojeluesityksestä kuulemista koskeviin ehdotuksiin MTK:lla ei ole huomautettavaa. MTK:n näkemyksen mukaan tulisi lainsäätäjän kuitenkin tarkastella sähköistä asiointia aktiivisemmin.

Kommentit alustusmenettelyn purkamiseen ja muutoksenhakua koskeviin ehdotuksiin

MTK kannattaa alustusmenettelyn purkamista byrokratian purkamisen toimenpiteenä. Viime vuosina on purettu muidenkin päätösten alistaminen ympäristöministeriölle ja kokemukset näistä muutoksista ovat olleet positiivisia.

MTK:lla ei ole huomautettavaa muutoksenhakua koskeviin ehdotuksiin.

Kommentit ehdotettuihin poikkeamisluvan edellytyksiin ja lupamenettelyyn

MTK:lla ei ole huomautettavaa ehdotettuihin poikkeamisluvan edellytyksiin ja lupamenettelyyn. Uudistukset ovat tervetulleita ja parantavat omistajan mahdollisuuksia hyödyntää omaisuuttaan sekä joustavoittavat käytännön tilanteita.

Kommentit korvaussäätelyä koskeviin ehdotuksiin

MTK vastustaa korvaussäätelyä koskevia muutosehdotuksia. Lakiehdotuksessa on esitetty perustuslain 15 §:ssä tarkoitetusta täyden korvauksen periaatteesta luopumista ja korvaamista se kohtuullisella korvauksella. Esitys ei ole johdonmukainen Sanna Marinin hallitusohjelman tavoitteen kanssa, jonka mukaan omaisuuden suojaa halutaan tehostaa lunastuslakia uudistamalla.

Hallituksen esityksessä on avattu ainoastaan perusteluja sille, miten esitetty omaisuuden suojan heikennys käytönrajoitustilanteessa olisi perustuslain näkökulmasta mahdollista tehdä. Esityksessä ei kuitenkaan esitetä perusteluja sille, miksi tämä perusoikeuden heikennys olisi tarpeellista tehdä. Perustuslain mukaan vastuu ympäristöstä kuuluu kaikille. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ympäristöperusoikeutta toteutetaan yhteiskunnasta kerättävin verovaroin, jolloin vastuu jakautuu tasaisesti kaikille. Ympäristöperusoikeus ei kuitenkaan saa asettua omaisuuden suojan yläpuolelle, perusoikeuksilla ei ole etusijajärjestystä. Nyt esitettävä omaisuudensuojan merkittävä heikennys olisi omiaan heikentämään entisestään omaisuuden suojaa. Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan perusta ja vakaus perustuu perusoikeuksien tasapuolisuudelle.

Rakennuksen omistajalle/haltijalle suojelusta aiheutuva koko menetys on korvattava täytenä korvauksena. Rakennussuojelua toteutetaan käytännössä useimmiten maankäyttö- ja rakennuslailla. Lakien rajapinnat on tunnistettu. Lain soveltamisessa tulee aina huomioida suhteellisuusperiaate. Mikäli lakien rajapinnat ovat epäselvät, tai samassa asiassa voitaisiin korvaukset määritellä kahden eri normiston välillä, tulee aina valita heikomman osapuolen, eli haitan kärsijän, eli korvauksensaajan näkökulmasta suotuisin normisto. Näin ollen rakennusperinnön jaottelu sen mukaan, onko kyseessä asemakaavaan perustuva suojelu vai rakennusperintölain nojalla tapahtuva suojelupäätös, ei saa johtaa eriarvoiseen asemaan kiinteistön omistajan näkökulmasta. Tällaista eriarvoistavaa lainsäädännön rakenteellista ongelmaa ei pidä ratkaista heikentämällä omaisuuden suojaa. Asia tulee saattaa tasavertaiseen asemaan maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksessa. On huomattava, että kun omaisuudella on arvo, omaisuudesta pidetään huolta. Rakennusperintölain toimivuudella ja korvauksien määrällä on suora vaikutus omaisuuden käyttäjän tai omistajan motivoinnille. Kohtuullisen korvauksen periaatteeseen siirtyminen johtaisi omistajan velvollisuuteen osallistua merkittävässä määrin itse asiasta aiheutuviin kustannuksiin.

Lisäksi merkityksellisen haitan kynnyksen muuttaminen merkittävän haitan kynnykseksi on jäänyt riittävästi perustelematta. Nykyistä aiempi lain sanamuoto viittasi omaisuuden kohtuullista hyötyä tuottavaan käyttöön. Esityksessä kritisoidaan sitä, että korvauskynnyksen muuttamista ei edellisen lainuudistuksen yhteydessä riittävästi perusteltu, eikä muutoksen tarve ollut selkeä. Nyt korvauskynnystä jälleen muutettaisiin merkityksellisestä haitasta merkittävään haittaan ja viitataan siihen, että korvauskysymyksiin voidaan saada tukea vallitsevasta oikeuskäytännöstä. Merkittävän haitan kynnyks jää siis lain perusteluissa epäselväksi.

Esityksen mukaan korvaussääntelyn muutosten arvioidaan parantavan korvausvelvollisuuden syntymisen ennakoitavuutta. Kohtuullinen korvaus ei kuitenkaan arviointiteknisesti ole mitenkään ennalta-arvattava, kuten Maanmittauslaitoskin tuo lausunnossaan esille. Arvioinnin toteuttaminen kohtuullisuusnäkökulmasta on hyvin haastavaa ja ennalta-arvaamatonta. Tällainen korvausmäärän harkintavalta olisi omiaan lisäämään muutoksenhakuhalukkuutta. On syytä muistaa, että lainsäädännön tulee olla tarkkarajaista ja täsmällistä. Ja mitä tulee ihmisten oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamiseen sekä omaisuuden suojaan, on ainoa mahdollinen korvauseruste täyteen korvaukseen perustuva korvaus.

Korvausvelvollisuuden osalta lakiesityksestä on myös poistettu voimassaolevaan lakiin sisältyvä korvausoikeus, niistä kustannuksista, jotka johtuvat rakennuksen kulttuurihistoriallisen arvon säilyttämisestä. MTK ei kannata tätä muutosta.

MTK esittää, että korvauspykälät palautetaan ennalleen, tai mikäli niitä on tarve uudistaa, uudistamista varten perustetaan työryhmä, jossa on laajasti eri tahoja edustettuna, mukaan lukien kiinteistön omistajien edustus sekä arvioinnin suorittajien edustus. Korvauspykälät tulee ensisijaisesti uudistaa maankäyttö- ja rakennuslaissa, missä omaisuuden suojalle aiheutuvat todelliset ongelmat sijaitsevat.

Kommentit ehdotuksiin, jotka koskevat rikostunnusmerkistöjä sekä menettelyä rikosasioissa ja tarkastuksissa

MTK:lla ei ole huomautettavaa rikostunnusmerkistöihin ja menettelyihin esitettävistä muutoksista.

Kommentit viranomaisten tiedonsaantioikeutta koskevaan ehdotukseen

MTK havaitsi saman virheen 15§:ssä, minkä Maanmittauslaitoskin on tuonut esille lausunnossaan. Uskottujen miesten asema tulee korjata esitykseen, kuten Maanmittauslaitos esittää.

Muita huomioita esitysluonnoksesta

-

Kristeri Leena
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y.